

Գ Ի Տ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն
S C I E N C E
H A Y K A

Գիտական կազմակերպությունները, անկախ դրանց ճյուղային պատկանելիությունից, կատարում են գիտական հետազոտություններ, ներառելով հիմնարար կիրառական հետազոտություններ և մշակումներ գիտության բոլոր ճյուղերում, ինչպես նաև գիտատեխնիկական ծառայություններ:

Գիտական հետազոտություններ և մշակումներ կատարող գիտական կազմակերպությունները ներառում են գիտահետազոտական ինստիտուտները, շինարարական նախագծային և նախագծահետախուզական կազմակերպությունները, դեպի դուրս արտադրանք բաց չթողնող փորձարարական գործարանները, բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները, գիտահետազոտական, նախագծաճարտարագիտական և տեխնոլոգիական աշխատանքներ կատարող արդյունաբերական կազմակերպությունների գիտատեխնիկական ստորաբաժանումները, ինչպես նաև հաշվետու տարում իրենց կազմում հետազոտություններ և մշակումներ կատարող ստորաբաժանումներ ունեցող այլ կազմակերպությունները:

Գիտահետազոտական, նախագծաճարտարագիտական և տեխնոլոգիական աշխատանքներ կատարող մասնագետների թվաքանակում ներառված են գիտատեխնիկական աշխատանքների կատարմանն անմիջականորեն մասնակցած բարձրագույն և միջին մասնագիտական կրթությամբ (ներառյալ ասպիրանտները) մասնագետները, ինչպես նաև գիտատեխնիկական աշխատանքներ կատարող գիտական կազմակերպությունների և ստորաբաժանումների ղեկավարները:

Research institutions regardless of their branch identity are engaged in research activities including fundamental and applied researches and developments in all branches of science, and also in rendering scientific and technical services.

Research institutions and enterprises engaged in research activities include research institutes, design and prospecting organisations, pilot production plants not serving any outside entities, higher education institutions, scientific and technical units of industrial enterprises engaged in research, design and technological work, and also other organisations reporting R&D activities in the period covered by their reports.

Specialists engaged in research and design and technological works cover specialists with higher and middle vocational education (including post-graduates) who are directly involved in performing research and technical works, and also heads of research institutions and subdivisions involved in research activities.

Научные организации, независимо от их отраслевой принадлежности, выполняют научные исследования, включающие фундаментальные, прикладные исследования и разработки во всех отраслях науки, а также научно-технические услуги.

Научные организации, выполняющие научные исследования и разработки, включают научно-исследовательские институты, проектные и проектно-изыскательские организации строительства, опытные заводы, не выпускающие продукцию на сторону, высшие учебные заведения, научно-технические подразделения на промышленных организациях, выполняющие научно-исследовательские, проектно-конструкторские и технологические работы, а также другие организации, имеющие в своем составе подразделения, выполнявшие в отчетном году исследования и разработки.

В численность специалистов, выполнявших научно-исследовательские, проектно-конструкторские и технологические работы, включены специалисты с высшим и средним профессиональным образованием (включая аспирантов), непосредственно участвовавшие в выполнении научно-технических работ, а также руководители научных организаций и подразделений, выполнявшие научно-технические работы.

Գիտահետազոտական, նախագծա-
ճարտարագիտական և տեխնոլոգիական
աշխատանքներ կատարող մասնագետ-
ների թվաքանակում չեն ներառվում
տնտեսագիտական և ֆինանսական
ստորաբաժանումների, նյութատեխնի-
կական ապահովման ստորաբաժա-
նումների, գիտատեխնիկական տեղե-
կատվության մարմինների, գիտական,
գիտատեխնիկական և այլ մասնագի-
տական գրադարանների, արտոնագրային
ծառայությունների մասնագետները և
ղեկավարները, բարձրագույն և միջին
մասնագիտական կրթություն չունեցող
լաբորանտները, հաշվապահության,
կադրային ծառայության աշխատողները,
գործավարները և այլն:

**Բարձրագույն ուսումնական հաստա-
տությունների գիտամանկավարժական
աշխատողներ են համարվում մանկա-
վարժական գործունեության հետ համատեղ
գիտահետազոտական ստորաբաժա-
նումներում կամ ԲՈՒՀ-երի ամբիոններում
գիտատեխնիկական աշխատանքներ
կատարող մասնագետները:**

Excluded are managers and other
accounting and planning staff, financial
and material supply functionaries, and
also personnel engaged in supplying
scientific and technical information, those
serving scientific and technical, and other
special libraries, workers of patent units,
laboratory workers without higher or
middle vocational education, secretary,
clerical workers, etc.

**Scientific-pedagogical workers
of higher educational institutions,
workers engaged in educational activity
combine this with performing research and
technical works in research subdivisions
or at faculties of higher educational
institutions.**

В численность специалистов, вы-
полнявших научно-исследовательские,
проектно-конструкторские и технологи-
ческие работы, не включены руководите-
ли и специалисты экономических и фи-
нансовых подразделений, подразделений
материально-технического обеспечения, ор-
ганов научно-технической информации, на-
учной, научно-технической и других спе-
циальных библиотек, патентных служб, ла-
боранты, не имеющие высшего и среднего
профессионального образования, работни-
ки бухгалтерии, кадровых служб, делопро-
изводители и др.

**Научно-педагогические работники
высших учебных заведений** - работники,
выполняющие наряду с педагогической де-
ятельностью научно-технические работы в
научно-исследовательских подразделениях,
либо на кафедрах ВУЗ-ов.

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ - SCIENCE - НАУКА

112. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՄՆԵՐԻ ՎՐԱ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՆԵՐՔԻՆ ԾԱԽՍԵՐ¹
DOMESTIC COSTS FOR RESEARCH AND DEVELOPMENT¹
ВНУТРЕННИЕ ЗАТРАТЫ НА ИССЛЕДОВАНИЯ И РАЗРАБОТКИ¹

	2007	2008	2009	2010	2011	
Ներքին ծախսեր, ընդամենը մլն. դրամ	6013.1	7425.1	8473.4	7987.9	9276.6	Domestic costs, total mln. drams Внутренние затраты, всего млн. драмов
որից՝						of which:
բյուջետային միջոցների հաշվին	3341.2	4473.8	5079.1	5298.0	6066.2	из них: at the expense of budgetari funds за счет бюджетных средств

¹ Ըստ վիճակագրական հաշվետվությունների տվյալների:
 According to the data of the statistical reporting data.
 По данным статистических отчетностей.

113. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿԸ
NUMBER OF ORGANIZATIONS ENGAGED IN RESEARCH AND DEVELOPMENT
ЧИСЛО ОРГАНИЗАЦИЙ, ВЫПОЛНЯВШИХ ИССЛЕДОВАНИЯ И РАЗРАБОТКИ

	2007	2008	2009	2010	2011	
Գիտական կազմակերպություններ, ընդամենը	89	83	83	81	72	Scientific organizations, total Научные организации - всего

114. ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ ԹՎԱՔԱՆԱԿԸ
NUMBER OF EMPLOYEES OF ORGANIZATIONS ENGAGED IN SCIENTIFIC RESEARCHES AND DEVELOPMENTS
ЧИСЛЕННОСТЬ РАБОТНИКОВ ОРГАНИЗАЦИЙ, ВЫПОЛНЯЮЩИХ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ И РАЗРАБОТКИ

(մարդ) (persons)
 (человек)

Ընդամենը Total Всего	այդ թվում - of which - в том числе			Total Всего	
	հետազոտողներ և տեխնիկներ researchers and technicians исследователи и техни- ники	օժանդակ անձնակազմ support personnel вспомогательный пер- сонал	այլ other прочие		
2007	5669	4445	811	413	2007
2008	6899	5671	768	460	2008
2009	6926	5895	614	417	2009
2010	6558	5460	672	426	2010
2011	5718	4748	566	404	2011

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ - SCIENCE - НАУКА

Շարունակություն
Continued
Продолжение

	Ընդամենը Total Всего	այդ թվում - of which - в том числе հետազոտողներ և տեխնիկներ researchers and technicians исследователи и техники	
նրանցից ունեն գիտական աստիճան՝ of whom those having academic degrees of: из них имеют ученую степень:			
գիտությունների դոկտորի Doctor of science доктора наук			
2007	472	472	2007
2008	532	532	2008
2009	546	546	2009
2010	479	479	2010
2011	412	412	2011
գիտությունների թեկնածուի Doctor (candidate of science) кандидата наук			
2007	1968	1968	2007
2008	2031	2031	2008
2009	1939	1939	2009
2010	1700	1700	2010
2011	1554	1554	2011

**115. ԱՍՊԻՐԱՆՏՆԵՐԻ ԹՎԱԲԱՆԱԿԸ, ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԸ
ENROLMENT, ADMISSION AND GRADUATION OF POST-GRADUATES
ЧИСЛЕННОСТЬ, ПРИЕМ И ВЫПУСК АСПИРАНТОВ**

(մարդ)						(persons) (человек)
	2007	2008	2009	2010	2011	
Ասպիրանտների թվաքանակը (տարեվերջին), ընդամենը Total number of post-graduates (end of year) Численность аспирантов (на конец года) - всего	1414	1320	1393	1232	1054	
այդ թվում՝ սովորող of which: those studied in						
գիտական հաստատություններում scientific institutions в научных учреждениях	451	350	411	321	196	
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ of which: with available education	246	155	277	221	123	
բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում higher educational institutions в высших учебных заведениях	963	970	982	911	858	

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ - SCIENCE - НАУКА

	2007	2008	2009	2010	2011	Շարունակություն Continued Продолжение
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	409	405	455	437	388	of which: with available education из них: на стационарном обучении
Ասպիրանտների ընդունելությունը, ընդամենը	371	382	273	275	368	Admission of post-graduates, total Прием аспирантов - всего
գիտական հաստատություններ	145	99	95	65	52	scientific institutions в научные учреждения
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	78	59	43	44	35	of which: with available education из них: на стационарном обучении
բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ	226	283	178	210	316	higher educational institutions в высшие учебные заведения
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	110	157	95	133	138	of which: with available education из них: на стационарном обучении
Ասպիրանտների պատրաստումը, ընդամենը	343	423	597	440	370	Total number of post-graduates completed their education Выпуск аспирантов - всего
գիտական հաստատություններում	98	143	140	98	67	scientific institutions научными учреждениями
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	56	85	43	29	40	of which: with available education из них: на стационарном обучении
բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում	245	280	457	342	303	higher educational institutions высшими учебными заведениями
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	156	145	95	111	174	of which: with available education из них: на стационарном обучении
Ընդհանուր ավարտածներից պաշտպանել են թեկնածուական ատենախոսություն, ընդամենը	236	149	190	167	144	From total number of post-graduates with advanced education completed those having academic degree Из общего выпуска защитили диссертацию - всего
գիտական հաստատություններում	69	60	78	38	31	scientific institutions в научных учреждениях
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	60	44	60	26	26	of which: with available education из них: на стационарном обучении
բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում	167	89	112	129	113	higher educational institutions в высших учебных заведениях
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	151	78	103	96	92	of which: with available education из них: на стационарном обучении

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ - SCIENCE - НАУКА

**116. ԱՄՊԻՐԱՆՏՆԵՐԻ ԹՎԱՔԱՆԱԿԸ ԵՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄՆ ԸՍՏ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՃՅՈՒՂԵՐԻ
ENROLMENT, ADMISSION AND GRADUATION OF POST-GRADUATES BY SCIENCE FIELDS
ЧИСЛЕННОСТЬ И ВЫПУСК АСПИРАНТОВ ПО ОТРАСЛЯМ НАУКИ**

(մարդ) (persons)
(человек)

	2007	2008	2009	2010	2011	
	Ասպիրանտների թվաքանակը Number of post-graduates Численность аспирантов					
Ընդամենը	1414	1320	1393	1232	1054	Total Всего
մրանցից ըստ գիտության ճյուղերի՝						of which by science fields: из них по отраслям наук:
ֆիզիկամաթեմատիկական	126	135	169	165	137	physics and mathematics физико-математических
քիմիական	33	17	22	21	8	chemistry химических
կենսաբանական	41	49	85	79	50	biology биологических
երկրաբանական	30	24	33	29	25	geology геологических
տեխնիկական	222	189	189	160	182	technical технических
գյուղատնտեսական	34	33	18	17	14	agriculture сельскохозяйственных
պատմական	49	43	54	57	37	history исторических
տնտեսագիտական	434	389	332	294	236	economics экономических
փիլիսոփայական	16	16	16	17	22	philosophy философских
բանասիրական	121	116	98	92	64	philology филологических
աշխարհագրական	5	-	-	-	3	geography географических
իրավաբանական	56	74	104	89	78	law юридических
մանկավարժական	30	34	32	29	18	pedagogics педагогических
բժշկական	63	51	44	38	28	medicine медицинских
ղեղագործական	-	4	2	3	4	pharmacy фармацевтических
անասնաբուժական	25	15	8	5	2	veterinary ветеринарных
արվեստագիտական	57	53	47	33	24	art искусствоведения
ճարտարապետական	18	16	31	30	16	architecture архитектуры
հոգեբանության	15	12	29	19	25	psychology психологических

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ - SCIENCE - НАУКА

Շարունակություն
Continued
Продолжение

	2007	2008	2009	2010	2011	
սոցիոլոգիական	19	16	20	-	10	sociology социологических
քաղաքական	20	34	60	47	64	political политических
լրագրություն	-	-	-	8	7	journalism журналистика

**Ասպիրանտներն ավարտել են տարվա ընթացքում
Post-graduate graduates per year**

Ընդամենը	Выпуск аспирантов за год					Total Всего
	343	423	597	440	370	
նրանցից ըստ գիտության ճյուղերի՝						of which by science fields: из них по отраслям наук:
ֆիզիկամաթեմատիկական	33	45	47	41	52	physics and mathematics физико-математических
քիմիական	14	12	15	9	5	chemistry химических
կենսաբանական	11	12	49	36	14	biology биологических
երկրաբանական	12	9	17	3	6	geology геологических
տեխնիկական	58	72	47	56	64	engineering технических
գյուղատնտեսական	6	8	9	8	9	agriculture сельскохозяйственных
պատմական	18	18	19	13	18	history исторических
տնտեսագիտական	65	137	185	130	92	economics экономических
փիլիսոփայական	4	3	9	3	4	philosophy философских
բանասիրական	34	16	45	32	26	philology филологических
աշխարհագրական	7	-	-	-	-	geography географических
իրավաբանական	22	16	46	21	21	law юридических
մանկավարժական	9	5	13	11	5	pedagogics педагогических
բժշկական	16	23	16	17	7	medicine медицинских
դեղագործական	1	3	2	1	2	pharmacy фармацевтических
անասնաբուժական	3	10	7	3	2	veterinary ветеринарных
արվեստագիտական	18	14	15	25	11	art искусствоведения

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ - SCIENCE - НАУКА

Շարունակություն
Continued
Продолжение

	2007	2008	2009	2010	2011	
ճարտարապետական	4	5	9	14	5	architecture архитектуры
հոգեբանության	3	2	16	4	3	psychology психологических
սոցիոլոգիական	5	6	15	1	3	sociology социологических
քաղաքական	-	7	16	10	17	political science политических
լրագրություն	-	-	-	2	4	journalism журналистика

**117. ԳԻՏԱՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԾԱՎԱԼԸ
VOLUME OF SCIENTIFIC-AND-TECHNOLOGICAL WORKS
ОБЪЕМ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИХ РАБОТ**

(մլն. դրամ)

(mln. drams)
(млн. драмов)

	Ընդամենը Total Всего				այդ թվում՝ կատարել են սեփական ուժերով of which including with own powers в том числе выполнили собственными силами				
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011	
Գիտատեխնիկական աշխատանքների ծավալը	7855.5	9422.1	8711.7	9245.6	7713.0	7348.3	5747.8	5089.5	Volume of scientific and technological works Объем научно-технических работ
հետազոտություններ և մշակումներ	7186.1	8619.6	8209.4	8898.3	7072.0	6591.5	5421.4	4829.5	research and development исследования и разработки
գիտատեխնիկական ծառայություններ	669.4	802.5	502.3	347.3	641.0	756.8	326.4	260.0	scientific-and-technological services научно-технические услуги

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ - SCIENCE - НАУКА

**118. ԳԻՏԱՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ
PERFORMANCE OF SCIENTIFIC- AND-TECHNOLOGICAL WORKS
ВЫПОЛНЕНИЕ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИХ РАБОТ**

(մլն. դրամ)

(mln. drams)
(млн. драмов)

	Ըստ աշխատանքների արժեքի At cost of work По стоимости работ					Ըստ ինքնարժեքի At cost price По себестоимости					
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	
Ավարտված և պատվիրատուի կողմից ընդունված աշխատանքների փաստացի ծավալը	6231.0	7640.9	8439.2	9393.1	9584.5	6022.0	6505.0	7035.6	8255.5	7308.1	Actual volume of completed work and work accepted by customer Фактический объем законченных и принятых заказчиком работ
Տարեկազմից կատարված աշխատանքների ծավալը	7320.4	8310.7	9807.1	8976.5	9571.1	6997.9	8103.2	8381.5	7897.0	7271.9	Volume of works performed from the beginning of year Объем работ, выполненных с начала года
այդ թվում՝ գիտատեխնիկական աշխատանքների ծավալը (արտադրանքը)	6973.6	7855.5	9422.1	8711.7	9245.6	6880.4	7665.4	8078.2	7679.5	7133.7	of which: volume of scientific and technological works (production) в том числе: объем научно-технических работ (продукция)
դրանից՝											including: из них:
գիտահետազոտական աշխատանքներ	4847.0	5480.6	6361.4	6903.2	6872.7	4840.3	5424.9	5725.4	6061.1	5047.2	research works научно-исследовательские работы
այդ թվում՝ հիմնարար	1073.7	962.1	1987.5	2150.9	1336.2	1080.2	975.6	1629.5	2100.3	1108.4	of which: fundamental research в том числе: фундаментальные
նախագծակոնստրուկտորական և տեխնոլոգիական աշխատանքներ	942.6	1304.5	1940.2	1052.6	1693.5	963.1	1270.5	1282.4	985.3	1562.4	design engineering and technological works проектно-конструкторские и технологические работы
արտադրանքի փորձնական օրինակների (խմբաքանակի) պատրաստում	294.5	308.6	293.7	232.1	237.5	257.5	274.7	260.9	191.3	183.0	preparation of experimental samples (lots) of production изготовление опытных образцов (партий) изделий (продукции)
նախագծային աշխատանքներ շինարարության համար	294.6	92.4	24.3	21.5	94.6	251.4	41.3	22.9	21.5	62.1	design work for construction проектные работы для строительства
գիտատեխնիկական ծառայություններ	594.9	669.4	802.5	502.3	347.3	568.1	654.0	786.6	420.3	279.0	scientific-and-technological services научно-технические услуги

ԱՍՊԻՐԱՆՏՆԵՐԻ ԹՎԱՔԱՆԱԿԸ, ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԸ, տարեվերջին
 ENROLMENT, ADMISSION AND GRADUATION OF POST-GRADUATES, end of year
 ЧИСЛЕННОСТЬ, ПРИЕМ И ВЫПУСК АСПИРАНТОВ, на конец года

մարդ - persons - человек

